

Dolenjske Novice.

Izhajajo 1. in 15. vsacega meseca. Cena jim je za celo l gld., za pol leta 50 kr. — Naročnino sprejema J. Krajec v Novem Mestu, dopise pa uredništvo.

Kdor želi kako oznanilo v „Dolenjske Novice“ natisniti dati, plača za dvostopno petit-vrsto 8 kr. za enkrat, dvakrat 12 kr., trikrat 15 kr.

Slovinci!

Družba sv. Cirila in Metoda nosi v sebi vesoljne Slovenstvo — a najmileji so jej ta trenotek rojaki onstran Karavank.

Zakaj? Zato, ker smo storili za nje do sedaj najmanj.

Vendar pa jim je materina beseda tako ljuba kot nam vsem drugim Slovincem, in ohraniti jo žele sebi in svojim potomcem prav tako, kot to želimo mi vsi.

Že dolgo časa je iz navedenega vzroka v namenih podpisane družbe slovenska ljudska šola v Velikoveci na Koroškem.

Vodstveni seji naše družbe sklep pa je bil te dni tak, da začnemo s prihodnjo pomladjo zidati v Velikoveci slovensko šolo, ki bode štirirazredna in izročena čč. šolskim sestram iz materine hiše v Mariboru

Že imamo prav blizo mesta za 1250 gld. nakupljen tej šoli prelep stavbeni prostor; šola z bivališčem za sestre pa nas utegne stati krog 15000 gld.

Rojaki po vseh pokrajinah našega ozemlja!

PODLISTEK.

Čuden dolžnik.

Simon Petrovič Grigorjev je bil čudno vesten človek. Treba ga je bilo le videti, pa si imel zaupanje do njega, tako ljubeznjiv, pošten in preprost je bil njegov obraz. Bil je pisar pri necem advokatu; ljudem, ki so imeli kaj opraviti pri gospodu, je bil tako ljub, da so se navadno najprej obračali do njega pisarja, dobro vedé, da pri njem ni bilo treba segati v žep, a tudi se ne bati, da bi jim povedal kakovo neresnico.

Bil je majhen in slaboten, skrbi in pa mraz v Peterburgu so bile pač temu vzrok. A za to se ni brigal; prvo mu je bilo, da gospodu prepisuje pisma, kolikor le mogoče lepo. Kar žalosten je bil, ko mu je bilo oddati krasno dovršeno pismo, češ, v kakove roke bode še prišla ta lepa pisava.

Naša Velikovška zadeva Vam bodi, prosimo Vas, pri srci tako, kot so Vam pri srci Vaše najožje rodbinske zadeve.

In Ti rodoljubno ženstvo po Slovenskem! Ti si v naši družbi pričalo požrtvovalnost, o kakoršni ni vedela praviti do danes slovenska zgodovina. V svesti smo si tega, da boš tudi ob tej naši koroški šoli našlo srečnih potov in onih načinov — ki Ti je nareče Tvoja domoljubna iznajdljivost! Vsak „Vodstvu družbe sv. Cirila in Metoda“ prispeli najmanjši dar nas je volja objaviti v naših časopisih.

Slovinci! S tem označenim Vam činom bomo stopili pač mogočnim korakom naprej v prospeh verskih teženj mej nami; v prospeh dinastičnemu čutu našega ljudstva; v prospeh in brambo naše narodnosti v ljubljeni slovenski domovini.

Vodstvo družbe sv. Cirila in Metoda.

Ljubljana, 19. novembra 1894.

Tomo Zupan,
prvomestnik.

Luka Svetec,
podpredsednik.

Andrej Zamejic,
ud družbinega vodstva.

Gospod ga je imel rad, dasi mu je povišal plačo samo vsacih deset let za eden rubelj.

Pa Simon Petrovič je bil skromen; izhajal je vedno pošteno; da našel je celo stransk prislužek s tem, da je jemal akte na dom ter je prepisaval, kar mu je dalo vsaki teden pet rubljev.

Pet in štirideset let star si je vzel za ženo pet in tridesetletno pošteno devico. Obadva sta 15 let potrpežljivo čakala sreče, da je imel Simon zaslužka toliko, da si je smel ženo privoščiti. Vesela sta bila oba dva, kakor bi se bila mlada poročila. Zadovoljno sta živela; Materna je gospodinila, Simon pa pisal.

Pa sreča je opoteča; Petroviču je zbolel prst, da eden teden ni mogel pisati. To je bilo gorje; plačo je pač dobil, ali stranski prislužek enega tedna je izginil.

Tri dni je bilo še do prvega, pa Materna ni imela več denarja. Kaj bi počela?

„Ako stopiš k našemu dobrotniku Dimitriju

Gospodarske stvari.

Náša govedoreja gre rakovo pot, namesto da bi napredovala.

Prav pred kratkem objavil je nekdo v „Sloy. Narodu“ iz litijskega okraja dopis, v katerem bridko toži, da tam govedorejo nazaduje, namesto da bi napredovala.

Jednake dopise bi se dalo objaviti pač opravičeno še iz marsikaterega družega okraja Dolenjske, Kranjske v obč. In komu ali čemu gre neki to pač žalostno gospodarsko prikazen pripisovati? Dopisnik iz litijskega okraja pravi, da v prvi vrsti pomanjkanju, velikemu pomanjkanju bikov sploh, vsled katerega pomanjkanja se premalo krav oplemeni. Tako je tudi pri nas. „Popolnoma tako je tudi pri nas!“ uskliknil bode marsikateri gospodar družega, ne litijskega okraja, čitajoč te vrstice. Da, ali od kod pa izvira to splošno pomanjkanje bikov, kaj je temu vzrok? Saj imamo vendar deželno postavo o licencovanju bikov, katera se že par let sèm izvršuje! In te postave prvi, da jedini namen je pač ta, deželo do zadostnega števila in pravih bikov dovesti. Da, res je temu tako, pa vendarle ne gre, pa ne gre. Udje licencijskih komisij konstatovali so letos marsikje, da se je od zadnjega licencovanja pa do letošnjega, število bikov, katero je že tako pred letom premajhno bilo, v tekočem še bolj pomanjšalo, namesto da bi se povečalo. Povišalo se je le redko redko kje, zadostnega števila doseglo ni kar nikjer. In kjer se je število bikov kaj povišalo, povišalo se je le po golem številu, ne pa tudi po kakovosti bikov, katero deželna licencijska postava pač koj v drugi vrsti naglašá:

Kirilovu“, je dejala boječe, „morda ti posodi pet rubljev. Prvega mu je pa vrneš“.

„Žena ima prav“, si je mislil, ter šel k Kirilovu, ki mu je denar res posodil.

Dimitrij Kirilov je bil star premožen samec, ki je dobil po advokatu, katerem je Simon pisal, znamenito pravdo. Ko je prejel prekrasno pisan odlok, mu je bil isti tako všeč, da je prašal, kedo vendar tako lepo piše. Predstavili so mu Simona. Kirilov mu je stisnil roko, ter se toplo zahvalil za njegov trud. Stari gospod je bil prepričan, da ima vsaj za polovico zahvaliti lepo pisavo Simonovo, da se je reč tako srečno stekla, kajti takej pisavi se pač ni mogel ustavljati noben sodnik! Poslal mu je pol jagnjeta in nekaj steklenic starega izvrstnega žganja, kot znak svoje hvaležnosti.

Ko je stopal Simon prvega domu s svojo plačo v žepu, je vže videl pred svojim stanovanjem moža z velicim zavitkom, ki je vidoma pričakoval ravno njega. Strah mu je preletel vse

Zadostno število, in pravih, namenu ustreznih bikov v deželi doseči, to je namen postave. Dozdaj ta postava svojega namena ni dosegla, in kdor razmere do dobrega pozna, gojiti mora pač opravičeno bojazen, da ga tudi v bodočnosti z lepa ne bode dosegla, da prej ko ne — ga nigdar dosegla ne bode! In zakaj neki ne? Zato, ker je dotična postava izdelana po zgledu dežele, v katerih se govedoreja že na najvišji stopinji nahaja, v katerih jo je treba kar tako na najvišji stopinji le obdržati. Ni pa izdelana postava po zgledu dežel, v katerih je namen, govedorejo iz najnižje stopinje še le na višjo povzdigniti. Kar je za Švico merodajno, ne more biti i za Kranjsko, vsaj v jednaki meri ne.

Náša postava veli: „ako posamezniki, to je, ako posamezni gospodarji gotovega okraja zadostnega števila bikov nimajo, skrbeti mora občina za to, da jih doseže, in to v pravi kakovosti.“ Ako ni to popolnoma pravo, to je popolnoma jednako glaseče se besedilo dotičnega mesta postave, je pač v pomenu popolnoma isto.

Ali „kje pa vzeti in ne krasti?“ veli neki nemški pregovor. Posamezni gospodar, od katerega bi se zamoglo sklepati, da bi lahko bika redil, kaj odgovori, ako se ga praša, zakaj bika nima? „Ne izplača se mi bika držati, in kje bodem pa denar vzeti, da takega kupim, kakoršnega bi trebalo?“ Tako odgovori posamezni gospodar. Ali on odgovori še nekaj: „Dosti preveč ceremonij zahteva tudi licencijska postava od rejcev bikov. K licencovanju gnati moram bika kar par ur daleč, namesto da bi se dobro plačani gospodje udje licencijske komisije k meni v hlev potrudili. Za velik trud, katerega mi gonitev bika na licen-

ude — bil je njegov krojač, ki mu je prinesel novo zimsko suknjo.

Istina je sicer, da je bilo Simonu suknje treba, naročil jo je le, ker stara ni bila več za rabo; ali da jo je prinesel krojač ravno danes, prvega, da je prežal nanj pred vrati ob uri, ko je vedel, da pride s plačo domu, to ga je jezilo in prečrtalo vse njegove račune.

„Gospod, suknjo sem Vam prinesel“, je dejal krojač ponižno ter stopal za Simonom po stopnicah. Suknjo je bilo treba pomeriti. Ko jo je krojač razvil ter pokazal nje krasoto, je jelo sicer tako mirno srcé krojačevo hitreje biti.

Kakova suknja! Državni svetnik je nima bolje! In kako se prilega! kakor vlita je! Krojač kar pozabi svojo ponižnost ter ponosno gleda na delo svojih rok.

Zdihovaje sleče Simon suknjo. „Gospod!“ dé krojač, „prosim dajte mi 20 rubljev na račun“.

cijjski določeni prostor prizadene, utegne se mi pa še prav lahko reči: „Vaš bik se ne more licencovati; le za domačo rabo ga smete rabiti, na ptuje krave pa ne spuščati.“ No, zdaj pa imaš. Pa ako se mi bik licencuje, potem pride pa na dan cela vrsta predpisov. Pove se mi, da morem na rejo bika bolj paziti, kakor pa na vso drugo živino. Da ne sme več kakor tolikokrat na dan skočiti, in le za gotovo določeno plačilo. Da morem o skokih natančni zapisnik voditi, katerega smejo še celo orožniki, kadar se jim zljubi, pregledovati, je li v redu ali ne. Kadar hočem bika proč dati, moram to naznaniti županstvu itd. To so vse stvari, katerih mi kmetje izvrševati ne moremo, ker od nas se preveč zahteva.“

Take in jednake odgovore udobi se toraj od posameznih gospodarjev na deželi, ako se jih praša, zakaj da bikov ne redé.

Vsemu temu pritrdvati, vse to odobravati seveda razumen, previden človek ne more. Ako hoče postava kaj doseči, obdržati mora gotove predpise, ker sicer postava ni. Vendar bi se pa lahko predpisi v marsičem olajšali, in marsikaj bi se pa lahko kar opustilo; na primer — birokratizem, za katerega je priprosti kmetovalec pač najmanj sprejemljiv. V čemur pa gospodarjem, v njih odgovorih na vprašanje „zakaj bikov ne rede,“ vsak razmere poznajoč človek pritrditi mora, je pač to, da se jim istinito ne izplača bika rediti. Dve leti ga more rediti, prej ko ga sme spuščati. In naj ga potem dve, tri leti rabi, ter proda, koliko mu je vrgel? Pri natančnem računu manj, kakor bi mu vrgel ravno toliko star vol, in še veliko manj, kakor ravno toliko stara krava. Ali kakšen razloček pa je med rejo vola ali krave in pa rejo bika? To že celo,

„Kako dvajset!“ zakliče Simon prestrašen. „Jaz sem obljubil samo deset rubljev, samo deset rubljev vsacega prvega.“

„Vem“, pravi krojač neprestrašeno, „ali imel sem toliko plačil, da Vas moram prositi, da mi prvi mesec platite 20 rubljev.“

Simon pogleda sukno, a nekako čuti, da ga zapušča stanovitnost. Krojač ne odneha, Simon mora plačati 20 rubljev.

Sedaj je bil še le pravi nered v njegovih finančah; niti misliti ni bilo, da bi vrnil Kirilovu pet rubljev.

Bil je prvi dolg, kojega je napravil v življenju; da ga ni mogel plačati dan in uro, kakor je obljubil, ga je storilo kar obupnega. Spal ni celo noč.

Ob petih zjutraj, ko je bilo še popolnoma tema, ustane, obleče se in hiti h Kirilovu.

Stari samec spi še trdo, ko Simon vstopi. Pripoveduje mu, kako se mu je zgodilo z zimsko

kadar bik muhast, to je hudoben postane? Istina je, da vsak, kdor bika redi, tistim, kateri k njemu krave vodijo, večjo uslugo, večjo dobroto skazuje, kakor pa obratno oni njemu. Neko gotovo požrtvalnost do svojih soživnorejcev izvršuje prav gotovo vsak rejec bika. To pripoznati mora vsak, kdor se je s tem že ukvarjal. Že celo postane pa reja bika neka požrtvalnost do soživnorejcev, ako si rejec bika še celo prizadeva, za prilično visok, ali pa kar naravnost istinito visok znesek plemenitega bika kupiti.

Iz ravno navêdenih pomislekov izhaja torej otresanje posameznih gospodarjev glede reje bikov. In opravičeno je to otresanje.

No kaj da o nakupu potrebnih bikov po občinah ne mislimo, ampak vemo, povedali bomo prihodnjič.

Izvanredni občni zbor c. kr. kmetijske družbe za Kranjsko

je bil 29 nov. v Trebnjem, pri katerem se je razgovarjalo o vpeljavi pridelovanja sladkorne pese in sladkorne obrti na Dolenjskem. Zborovanje je trajalo skoro tri ure. Udeležili so se ga dolenski graščaki in kakih 40—50 kmetovalcev. Razgovarjanje je bilo pri nekaterih točkah zelo živahno.

Tla na Dolenjskem so zelo ugodna pridelovanju pese, ker so preiskave pokazale, da ima kranjska sladkorna pesa 10—14 odstotkov sladkorja v sebi. Treba je le, da se v ljudstvu vzbudi veselje za pridelovanje pese in da se sezida na Dolenjskem kje, n. pr. na Mirni, tovarna za sladkor. Predno pa se vse to zvrši, treba bo še marsikake ovire premagati. Grof Barbo je priporočil, naj se osnujejo v posameznih krajih akcijski odbori

suknjo ter se slednjič opravičuje, da mu dolžnih 5 rubljev ne more vrniti.

„Brate“ pravi Kirilov, „ako mi ne moreš dati 5 rubljev, pusti vsaj da spim“, in obrne se na drugo stran.

„Zakaj ne vrniti? Danes jih ne morem dati“ odvrne Simon užaljen.

„Pomiri se vendar“ tolaži Kirilov. „Rublji mi vselej prav pridejo. Ako jih ne moreš dati danes, daš mi je jutri“.

„Jutri? jutri? Jutri ne morem. Me li hočete postaviti na beraško palico“ je upil Simon vedno bolj nemiren.

„Ne brate, tako ne mislim; dal mi je bodeš v enem ali dveh mesecih — kakor ti bo mogoče.“

To je bilo za Simona preveč. „Gospod!“ je kričal; „ako me hočete žaliti, kar povejte! Mislite li, da Vam bom 5 rubljev cele mesece dolžan! Kaj mislite od mene?“

„Brate“, reče Kirilov z najkrotkejšim glasom

po štiri možje, ki ljudstvo poučujejo o pridelovanji pese in stopijo v zvezo z osrednjim odborom c. kr. kmetijske družbe kranjske. Poskusijo naj po raznih krajih saditi sladkorno peso, katero naj potem pošiljajo v preiskavo, ima-li dovolj sladkorne snovi v sebi. Ta pa naj se vrši vsaj par let.

Vladni zastopnik in deželni glavar, ki sta bila pri zboru, sta temu podjetju oba obljubila pomoč, prvi v imenu vlade, drugi pa v imenu deželnega odbora.

Bog daj, da bi se res kaj storilo v blagor dolenjskega kmeta, zakaj ako mu vinogradi še bolj opešajo, nego so, potem si ne bo mogel s čim pomagati, ako mu ne dojde kaka nova pomoč! Toda, to pa že moramo takoj sedaj povdarjati: ako se res osnuje tovarna za sladkor, mora biti vse tako urejeno, da bo v korist ubogemu dolenjskemu kmetu, ne pa kapitalistom!

Kaj je novega po avstrijskem cesarstvu?

Kakor se kaže, se bo res kmalu izvela volilna preosnova. V državnem zboru se sedaj resno bavijo s to stvarjo; saj je pa že tudi skrajni čas. Med raznimi strankami so bila dolga poga- janja o tej stvari in so še. Celo koalicija je zaradi tega prišla v nevarnost, po kateri pa bi nam Slovencem prav nič ne bilo žal. Nadejali smo se, da se vvede v našem cesarstvu občna volilna pravica, ker ta edina bi bila pravična vsem, a liberalci in njih najboljši prijatelji židje ne puste, ker se boje, da se s tem zgubi vsa njih moč. Vidi se zopet iz tega, da imajo pri nas vso oblast le židje v rokah. Ako se izvede volilna preosnova tako, da bodo delavske zbornice volile 23 poslancev, je to le voda na židovsko-liberalno kolo, ker

skorej prosé, „pusti da spim!“ Toda ako je Simon Petrovič mislil, da je žaljena njegova čast, tu se ni dalo z njim nič opraviti. Jezila ga je tudi mirnost upnikova. Bil je vedno glasnejši, upil je vedno bolj, dokler ni prišla Kirilova postrežnica, močna kmetica, ki je slabotnega in na pol izstradanega pisarja zgrabila za obleko pod brado, ga iz usmiljenja do zaspanega gospoda nesla iz hiše ter ga mirno postavila pred vrata.

„Bog te obvaruj, očka“, je dejala, „idi pa več ne pridi!“

Jeza Simonova je morala zginiti pri takej odločnosti; toda zginil je tudi mir. Mučila ga je vže misel, da dolga ne more plačati, a še bolj se je čutil ponižanega, ker je bil upnik tako prizanesljiv; bil je neizmerno razburjen. Celo pisava njegova ni bila tako lepa, kakor navadno. Iz strahu pred postrežnico si ni upal v hišo Kirilovo, a prežal je tim bolj nanj na ulicah.

(Konec sledi.)

delavci bodo morali vedno tako voliti, kakor jim bodo ukazali njih gospodje — židje. Kmetijski, mali obrtni in delavski stan po bodo zelo oškodovani in ostali prav za prav na slabšem nego do sedaj. — Naš poslanec Šuklje je zdelal načrt za postavo zoper pijančevanje, katera bo gotovo sprejeta z nebistvenimi premembami. Ko se to zgodi, potem Šuklje poslanstvo odloži, in dolenjska mesta bodo morala voliti novega poslanca. To bo najbrže pred pustom.

Na **Mažarskem** je ministerstvo tako daleč zagazilo, da skazuje sinu znanega rovarja Košuta kraljeve časti. Le-ta je te dni romal od mesta do mesta, kjer je nastopal tako mogočno, kakor da bi bil že kralj, pa vendar še ni niti mažarski državlján. Ministerstvo, zlasti predsednik Wekerle, pa mu v vsem še potuho in srčnost daje, namesto da bi mu strogo prepovedal to romanje po deželi. V Debrecinu so se tako daleč spozabili, da so žalili cesarja samega. Zaradi tega je prišel ukaz z Dunaja, da mora Košut potovanje po deželi opustiti. Seveda se je udal; časniki pa so pisali, da se je — prehladil. Zaradi teh škandalov cesar ni še potrdil vladnih proticerkvenih predlogov in jih najbrže tudi ne bo. Ministerstvo pa bo v kratkem moralo odstopiti, ker zaupanja prav nobenega ne zasluži.

Gališki deželni odbor bo zljajšal legalizacijo za gališke deželane, s čemur jim bo gotovo zelo ustregel. Kranjski liberalni poslanci pa so se tedaj, ko se je ta stvar v deželnem zboru razpravljala, združili z nemškutarji, da legalizacije niso olajšali.

Kaj je novega po širokem svetu?

Ruski car je bil pokopan 19. novembra v Petrogradu. Novi car Nikolaj II. se je 26. nov. poročil z nemško princesinjo Alico, ki je nalašč zato opustila luteransko vero in postala pravoslavna. Kakor se kaže, bo mladi car modro vladal; pustil bo več svobode nego njegov oče. Poljakom, torej tudi sploh katoličanom bo bolj naklonjen nego prejšni. Nekaterim visokim uradnikom to ni všeč, zato bodo polagoma odstopili. O dveh se je že te dni to pisalo.

Francozi so silno slovesno žalovali po umrlem ruskem carju, da bi s tem pridobili tudi zaupanje novega carja. A prav zaupno prijateljstvo med Rusijo in Francijo ne more biti, ker se njih upravi preveč razlikujeta med seboj. Prva je stroga samovlada, druga pa republika. A tudi mišljenje rusko je vse drugačno nego francosko.

Piše se nam:

Iz Novomeške okolice. — Dolgo smo imeli lepo vreme, pa se ga še nismo naveličali. Snega je dosti; le še mraz naj pritisne, pa imamo trdo zimo. Ne bojimo se je posebno, ker smo si nastilja in drv letos

lahko pripravili — pa tudi drugo obdelali bolj nego marsikako prejšnje leto.

Z mrazom, upamo, se bode pa tudi naša kupčija s prašiči še bolj poživila, dasi tudi sedaj ni slaba. Prodajajo se letos ščetinarji mnogo draže, nego poprej; na živo vago imajo tako ceno, kakoršno vlni zaklani. Železnica nam je v tem gotovo donesla veliko korist. Čul sem, da teden za tednom odvede iz kolodvorov od Straže do Velike Loke nad 400 glav prašičev. Jasen dokaz je to, da se je kmetom poprijeti prašičje reje, kolikor nam le pripuščajo naša borna sredstva. Žito ne vrže nič, ako računamo, kaj nas stane obdelovanje. Sejmo žita samo za dom, pa raje drugih reči več, korenja, pese, krompirja itd. Kedor pa ima travnikov, naj ne pozabi, da je tudi goveja živina dosti draga. Žival še da nekaj kmetu.

Vino naše se prodaja drago, dasi ga železnica privaža iz Istrije grozno veliko. Pa kaj nam to koristi, ko ga imamo sploh kaj malo! Preživili se bomo, ker je živil sploh priraslo še dosti, a za denar grè pa trda, trda. Ako kmet nima več lastnih gozdov, kjer bi ujel še kakov krajcar, ako ne more z lastnim lesom kuriti — je pa siromak, da mu ni para!

Iz Šent Jerneja. — Deželni popotni učitelj za vinorejo gospod France Gombač, je 24. novembra t. l. ob 9. uri zjutraj v šolski sobi II. razreda v Šent Jerneji, obilni množici poslušalcev, odrašenih ljudi, kakor tudi učencem ponavljavne šole predaval prav umljivo, kako naj naše vinograde zasade z ameriškimi trtami, kako jih naj cepijo na zeleno in na suho. Priporočal je za podlago: Riparija dve sorti, in Rupestris dve sorti. Za požlahtnovati je pa le najboljši vrste priporočal. — Kazal je vse praktično, in še posebej na vrtu gospoda župana razjasnil, kar je v šoli učil in priporočal. Tudi nekatera vprašanja je razjasnil ljudem. Gotovo si bodo vsi to dobro zapomnili in tako ravnali. Sedaj bodo tudi boljše razumeli knjižico, katero je g. Rih. Dolénc spisal, po kateri prav obilno že delajo, ker je zelo razširjena po naši župniji, in jo tudi šolarji doma čitajo. Hvala za pouk gospodu potnemu učitelju Fr. Gombaču.

Domače vesti.

(Uniformirana meščanska garda) v Novem Mestu je v svojem glavnem zboru dnè 4. nov. visokorodnega c. kr. deželnega predsednika gospoda Viktor-ja barona Hein-a in visokorodnega deželnega glavarja gospoda Otona Detela imenovala svojim častnim udom. — Imenovana visoka odličnjaka sta imenovanje častnim udom sprejela.

(V okrajne šolske svete) so izvoljeni za Dolenjsko ti-le gospodje: za Novo Mesto dr. Fr. Detela, gimnazijski ravnatelj in dr. J. Marinko, profesor, oba v Novem Mestu; za Krško: Viljem Pfeifer, posestnik in poslanec ter dr. J. Mencinger, odvetnik, oba v Krškem; za Črnomelj: Fr. Dovgan, prošt v Metliki in Fr. Schweiger, župnik v Radovici; za Kočevje: Primož Pakiž, deželni poslanec v Sodratici in Ed. Hoffmann; za Litijo: Luka Svetec, notar v Litiji in Štefan Jaklič, župnik v Št. Vidu pri Stičini.

(Občni zbor.) „Narodna čitalnica v Novem Mestu“ bode imela 7. decembra ob 8. uri zvečer v čitalnični dvorani svoj redni občni zbor. Vabijo se vsi člani k mnogobrojni udeležitvi. Odbor.

(Občni zbor) „dolenjskega pevskega društva“ v Novem Mestu bode 15. decembra ob 8. uri zvečer

v prostorih „Narodnega doma“ s sledečim vsopredom: 1) Poročilo odborovo, 2) volitev novega odbora. Vabljeni so vsi člani k obilni udeležitvi. Odbor.

(„Dolenjsko pevsko društvo“) priredi 1. t. m. v prostorih „Nar. doma“ običajen „Preširnov večer“ z jako zanimivimi pevskega točkami in plesom.

(Predavanja v kmetijski bralnici v Novem Mestu.) Zadnjo nedeljo je bil v kmetijski bralnici razgovor o vpeljavi sladkorne obrti na Dolenjskem. Poslušalci so pazno sledili razpravam pristava Rohmana, ki jim je na vse strani pojasnil, kake koristi je pričakovati tukajšnjim poljedelcem od pridelovanja sladkorne pese. Prihodnjo nedeljo bode v bralnici poduk o zimskem krmljenju goveje živine, v nedeljo dnè 9. decembra t. l. pa o zakupu zemljišč. Ker so predavanja zelo podučna za vsakega gospodarja, vabimo vse kmetovalce, da se jih pridno uleležujejo. Sobana v hiši rokodelskih pomočnikov, ki rabi sicer za dijaško obednico, je sedaj namenu prav primerno urejena. V njej se nahaja tudi knjižnica, iz katere si zamorejo gospodarji izposojevati različne kmetijske in druge podučne knjige.

(† Umrl) je 15. nov. v Ljubljani vpokojeni c. kr. okr. zdravnik dr. Josip Kapler v 69. letu svoje dōbe. Bil je rojen pri sv. Duhu poleg Krškega. — V samostanu sv. Ivana v Severni Ameriki pa je umrl 7. novembra naš rojak opat dr. Bernard Ločnikar iz reda sv. Benedikta. Rojen je bil v Bituju pri Kranju l. 1848. Po odlično dovršeni šesti šoli v Ljubljani, kjer je bil alojznik, je šel l. 1867 v Ameriko, kjer je postal benediktin in bil v mašnika posvečen l. 1872. L. 1890 je postal opat. Naj bi kak duhovnik slovenski v Ameriki spisal životopis tega slavnega rojaka našega, ter ga priobčil v knjigi družbe sv. Mohora!

(V Kostanjevici) je bilo 18. novembra blagoslovljeno novo pokopališče zunaj mesta. Cerkveno opravilo je vodil g. dekan dr. J. Sterbenc.

(V Krškem) je bil 22. novembra izvoljen županom g. Pučko c. kr. notar.

(Družba sv. Mohora) razpošilja že letošnje knjige. V par tednih jih dobè vsi Dolenjci, ki naj jih pridno čitajo v pouk in zabavo.

(Nova postaja.) V Št. Lovrencu na Temenici napravi se nova postaja, ker je mnogo bližnjih občin zanjo prosilo.

(Sejm) v Črnomlju je radi božičnih praznikov prestavljen na torek 18. decembra.

(Nov vozni red) začne se na Dolenjski železnici z dnem 1. decembra. Isti je priobčen na zadnji strani današnjega lista.

(V Starem Trgu pri Poljanah) so ustanovili poleg že obstoječe požarne brambe še jedno. Marsikje pa niti jedne ne napravijo, čeprav je je zelo potreba.

(Vročinska bolezen) se razširja v adleški fari in tudi po nekod drugod.

(Veliko tatinsko derhal) so zasačili pred nekaterimi dnevi blizo Ljubljane, kjer so se shajali v koči neke sedemdesetletne žene. Pred hišo je bilo par voz nakradenega blaga, katero so tudi zajeli. Tatove, a ne vse, so v Ljubljani zaprli. Preiskava bo gotovo marsikako nelepo tajnost spravila na dan. Kakor se kaže, rokovnjaštva na Slovenskem ni še konec!

(Ogenj.) 20. t. m. je pogorela pristava gosp. Fr. Gregoriča iz Krškega v Žabjeku pri Križevem; zgorela je klaja in gospodarsko orodje. Škode je

do 2000 gld. -- 22. novembra po noči pogorela so posestniku Jan. Želj kotu v Vojniku pri Črnomlju vsa poslopja. Škode je do 1500 gld.

(Mestna hranilnica v Novem Mestu.)

Meseca novembra je vložilo 65 strank 8572 gld. 68 kr., vzdignilo pa 19 strank 3086 gld. 64 kr.; torej se je več vložilo 5486 gld. 04 kr. Vloge po odbitku vseh vzdignjenih vlog znašajo 57543 gld. 96 kr., posojil na hipoteke (posestva) se je izplačalo do sedaj 37060 gld.

(Na Krki) je bil misijon od 3. do 12. novembra, katerega so vodili trije lazaristi. Obhajanih je bilo okoli 3000.

(Vijolice) v pozni jeseni je poslala upravništvu našega lista te dni gđe. Jos. Majzelj iz Št. Jerneja, ki so se razcvetele v njenem vrtu. Sploh je to jesen zaradi nenavadne gorkote marsikje pokazalo se cvetje.

(Kamniška železnica) je podržavljena, zato se je razdružila dotična delniška družba.

(Zmrznil) je v Boldražu nad Metliko v noči od pondeljka na torek 51letni gospodar Martin Rožman. Bil je spreten, a prestrasten lovec. Tudi oni dan je šel na lov, dasi je zelo snežilo. V mraku je zgrešil pravo pot, obležal in zmrznil. V torek jutro so ga našli mrtvega in poleg njega čepečega, na pol zmrzlega zvestega tovariša — psa. Kmetovalci lovci pa naj premišlujejo, koliko je resnice v pregovoru: „Kmet na lovelu, pšenica v plevalu“; — in še ima prav pesnik, ko poje: „Plug in brana in matika — To se tebi kmetič sika. — Puško pusti ti na stran, — Aki ni deželi v bran“.

(Nova molitvena knjiga) z naslovom „Ura moliti Jezusa v sv. Rešnjem Telesu“, je izšla te dni v Ljubljani v katoliški bukvarni. Velja broširana 12 kr., trdno vezana pa 20 kr. Ta molitvenik je že znan kot jako dober, zato ga toplo priporočamo.

(Ilustrovani narodni koledar) za naslednje leto 1895, leto VII. Uredil in izdal Dragotin Hribar v Celju. Ta koledar je izšel res v krasni obliki — vsa čast mu. Koledarski del je izborno vreden in zabavni del jako mnogovrsten in podučen, kojega diči osem prav ličnih podob, ki nam predstavljajo tri zaslužne može, dom družbe sv. Mohora v Celovcu, pa štiri slovenske kraje. Cena prelepi knjigi je nizka — elegantno vezani 1 gld., broširani 70 kr.

(Teoretično-praktična pevska šola) od g. A. Foersterja je izšla v tiskarni g. R. Milic-a v Ljubljani v četrti izdaji. Besede so slovenske in nemške; cena 75 kr. Gospod Foerster je znan kot strokovnjak, da mu jih je malo para, šolo njegovo pa so vže v prejšnjih izdajah hvalili veščaki. Radi tega tudi mi prav toplo priporočamo pevsko šolo vsem, zlasti še našim nadarjenim dijakom-pelcem.

Darovi za dijaško kuhinjo v Novem Mestu:

G. dr. Slanc za december 10 gld.; Neimenov. gospa 1 gld.; gospa Chiarutini za december eno krono; g. A. Kušljan 1 gld.; g. župnik M. Kolar 5 gld.; g. dr. P. Defranceschi za december 1 gld.; g. župnik I. Plevanič 10 gld.; g. župn. V. Bernik, za Miklavža 5 gld.; g. župnik Andr. Pipan 2 gld.; g. dekan P. Skuhala 6 gld.; g. Mirtič Ivan 2 gld.; g. Anton Kerčon, župnik v p. 2 gld.; g. Jos. Mogolič 6 gld.; g. kapelan Martin Nemanič 2 gld. — Živil pripeljali so zopet sledeči dobrotniki: Župnija Toplice jako velik voz različnega živeža, zlasti fižola i krompirja. Kmetijska šola na Grmu rži, ajde, repe, zelenjave, v vrednosti 30 gld., po dovoljenju slav. deželnega odbora. G. Ant. Medved, kapl., 10 mernikov in g. Iv. Dovič, župnik, 7 mernikov pšenice ter vrečo repe. G. Iv. Penca, župan, zelja, repe i krompirja. Vas Šent-Jošt v Stopiški fari voz krompirja.

Loterijske številke.

Gradec	17. novembra	45	81	21	18	88
Trst	24. „	72	43	6	65	44

Poročilo

(229)

o stanju okrajne bolnišne blagajne v Novem mestu
dné 31. oktobra 1894.

Število članov dné 31. oktobra	okoli 1150
„ delodajalcev dné 31. oktobra	310
„ To število delavcev se bode tekom novembra, za čas zimskih mesecev, izdatno skrčilo, ker se bodejo za ta čas nehala zidarska, tesarska, cestna, opekarska in sploh vsa dela na prostem in se delavci začasno odpustili.	
Preostanek blagajniških dohodkov iznašal je 31. oktobra	1600 gld. 18 kr.
Blagajniške tirjatve od zvananjih delodajalcev iznašale so 31. oktobra	871 gld. 53 kr.
Blagajniške tirjatve od Novomeških delodajalc. so iznašale 31. oktobra	270 gld. 89 kr.
Blagajniške tirjatve od delavske zavarovalnice proti nezgodam v Trstu iznašale so 31. oktobra okoli	90 gld. — kr.
Skupna aktiva je iznašala 31. oktobra	2832 gld. 60 kr.
Blagajniški dolgovi na zdravnike, lekarne, bolnišnice, bolnike itd. iznašali so 31. oktobra okoli	540 gld. — kr.
Blagajna imela je tedaj 31. oktobra v gotovini in tirjatvah vsega premoženja, neušteviši pisarniško opravilo, okoli	2292 gld. 60 kr.
ali okroglo 2300 gold.	

To število je približno pravo. Na novič natančnega poročila zaradi tega nij mogoče podati, ker za potrežbo članov v oktobru od zvananjih bolnišnic še niso vsi računi došli in se tudi ne zna, ako bode mogoče vse zaostanke od delodajalcev za oktober iztirjati.

Okrajna bolnišna blagajna v Novem Mestu,

27. novembra 1894.

A. Oblak,
računovodja.

S. pl. Sladovič,
načelnik.

Razglas.

Potom minuendne dražbe oddala se bo zgradba župnijskega gospodarskega poslopja, t. j. hlevov in svinjakov

v Št. Rupertu, dné 13. decembra t. l. dopoldne ob 10. uri v župnijskem dvorcu,

kjer leže tudi dotični načrti, proračun in stavbeni pogoji na razgled, in kjer bo treba tudi 355 gld. jamčevine vložiti.

Stroški proračunjeni so na 3550 gld. in sicer:

za tesarsko delo	1142 gld. 98 kr.
„ zidarsko	1112 „ 28 „
„ mizarsko i ključavničarsko	205 „ 50 „
„ druga popravila	1089 „ 24 „

Št. Rupert, dné 22. novembra 1894.

Stavbeni odbor.

Veliko množino dobrega krompirja
ima na prodaj grajščina „Struga“. (227—2)

ZAHVALA.

Na prošnjo g. R. Dolénca, vodje deželne kmetijske, vinarske in sadjarske šole na Grmu, je dovolil veleslavni deželni odbor tukajšnji dijaški kuhinji iz omenjene šole podariti živil v vrednosti 30 goldinarjev. Za blagodušni dar zahvaljujem veleslavni deželni odbor kakor tudi g. vodjo R. Dolénca najtopleje.

V Novem Mestu, 29. nov. 1895.

Dr. Jos. Marinko.

Josip Poula,

kapelnik, (236)

poučuje godbo na gosli, vijolo, celo in bas.

Na posodo proti 5% in pupilarno varnost je oddati

2000 goldinarjev

vkup ali pa v manjših svotah. — Več pove

Fran Kastelic,

(221—2)

trgovec v Kandiji.

Stanovanje,

v pritličju, obstoječe iz petih ali šestih sob in velikega vrta, je v najem za oddati z mesecem januarjem 1895. v Školovi ulici v Novem Mestu. (193—4)

Čisto nova hiša št. 191,

tukaj, blizu znane Brunner-jeve gostilne, se da koj za stanovanje v najem. Več pove iz prijaznosti gosp. Vinko Umek, mizar v Novem Mestu. (237—1)

Kovaškega učenca,

kteri je primerno trdnega zdravja in lepega vedenja, sprejme takoj v poduk

Janez Šobar

(210—3)

v Toplicah pri Novem mestu.

Za zidarje in podjetnike!

Kdor hoče prevzeti delo hiše, katero mislim zidati v Kandiji pri Novem mestu, naj se pismeno ali ustmeno pri meni oglasi. Načrt je na razpolaganje.

Mihael Srimšeg,

(231)

nadpaznik c. kr. finančne straže v Črnomlji.

Službo vavpta ali tudi vincarja

želi po novem letu nastopiti lanez Bradule iz Studenca, pošta Radna pri Sevnici. Skazati se zamore z dobrimi spričevali v dolgoletni službi. (234—1)

Istrijansko brinje

po 8 gld. 100 kilogramov, postavljeno na postajo Trebnje ali pa Sevnico ima na prodaj

Josip Errath v Mokronogu.

Ravno tam se kupujejo vedno po najvišji ceni

kurja jajca (232—1)

in dobijo pošteni prekupovalci denar naprej.

Hiša in pekarija

se prodaja v

Krškem.

Več pove (225—2)

Jakob Simon, h. št. 27.

Denar zgubil je

Janez Parkert na poti od Bučke do Škocijana. — Kdor ga najde, naj ga blagovoli gospodu novomeškemu proštu oddati. (230)

Posestvo na prodaj,

obstoječe iz zidane hiše in potrebnega gospodarskega poslopja, v lepem, dobrem stanu. Veliko lepega gojzda, dobre njive in travniki, vsega v obsegu čez 30 oralov. Polovico cene lahko v zemljišču ostane.

Več pove lastnik

Janez Gorenc,

(213—3)

iz Brezovega pri Radelci h. št. 2., pošta Raka.

Lepo posestvo

na Gaberji je na prodaj zaradi oslabelosti gospodarja. Isto obstoji iz zidane hiše in gospodarskimi poslopji, sadnega vrta, njive košenice in hoste. Lahko se reši petero glav govedi.

Več se izve ravno tam pri lastniku

Janez Božič,

(209—3)

Gaberje, pošta Brusnice.

Hiša v najem!

Hiša z dobrim vinogradom in sadnim drevjem se dá v Novi gori, fara Prečina na tri leta v najem. Natančneje se izve pri Matiju Levstiku, posestniku v Podgori, fara Prečina pri Novem mestu. (224—2)

Josip Lorber-jeva

livarna za železo i kovine, in tovarna za stroje,
v Žalec-u (Sachsenfeld) na Štajerskem,

vliva iz železa in kovin vsaktere zmesi, vse predmete za žage, mline in druge potrebe; napravlja cele transmisije po najnovjših sistemih itd. — Posebno pa priporoča svoje

travniške brane,

ktere do sedaj v praktični rabljivosti in nizki ceni (mala brana stane samo 26 gld., velika pa 32 gld.), še noben izdelek te vrste ni prekobil. (185—5)

(218-3)

Posestvo

pri Samoboru, pod trg spadajoče je na prodaj. Hiša z gospodarskim poslopjem — hiša in hlevi zidano; k temu 3 njive, travnik, 2 vinograde, zdaj od filoksera uničena, vrt s sadjem, pašnik in hosta bukova in kostanjeva, skoraj večina arondirano, skupaj 15 oralov, se iz proste roke za 2500 gld. proda. Polovico skupnine bi se moralo precej, a polovico pa po dogovoru tudi v letnih obrokih plačati. Posestvo je posebno za vinogradarstvo in živinorejo ugodno.

Dopise in poizvedbe sprejema lastnik

Janko Klesčič,

Gradišče 8., Samobor na Hrvatskem.

Posestvo,

s 23 orali zemljišča, mlin in žaga, vse poslopje novo v dobrem stanu, proda ali tudi v najem dá prostovoljno

JANEZ JUNTEZ

v Dolini pri Kržišah, fara Boštanj,
blizu okrajne ceste iz Št. Janža
proti Boštanju. (219-3)

Kdor želi tako posestvo kupiti ali v najem vzeti, naj se v kratkem času pri omenjenem posestniku osebno zglesi ali pismeno obrne.

Soba

s hišno opravilo in postrežbo je takoj dobiti v Trenčevi hiši nad mestnim mlinom. — Več se izve ravno tam. (227-2)

Stanovanje

za dvoje oseb je takoj dobiti v Novem mestu poleg kapi-
teljske cerkve št. 154. (233-1)

Vožni red železnice Ljubljana j. k. — Kočevje.

0.2211/2311			0.2213/2313			0.2215/2315			Vozne cene			Postaje	Vozne cene			0.2312/2212			0.2314/2214			0.2316/2216					
1.	2.	3.	1.	2.	3.	1.	2.	3.	I.	II.	III.		I.	II.	III.	1.	2.	3.	1.	2.	3.	1.	2.	3.			
6:10	12:55	7:20																									
6:24	1:09	7:34	0:30	0:20	0:10	0:30	0:20	0:10	0:30	0:20	0:10	0:30	0:20	0:10	8:19	2:32	9:25	8:08	2:21	9:14	7:53	2:06	9:00	7:46	1:59	8:53	
6:36	1:21	7:46	0:45	0:30	0:15	0:45	0:30	0:15	0:36	0:24	0:12	0:36	0:24	0:12	7:32	1:44	8:39	0:63	0:42	0:21	0:63	0:42	0:21	7:14	1:25	8:22	
6:44	1:29	7:54	0:54	0:36	0:18	0:54	0:36	0:18	0:78	0:52	0:26	0:78	0:52	0:26	7:14	1:25	8:22	0:78	0:52	0:26	0:78	0:52	0:26	6:59	1:10	8:07	
6:58	1:45	8:08	0:81	0:54	0:27	0:81	0:54	0:27	1:08	0:72	0:36	1:08	0:72	0:36	6:59	1:10	8:07	1:08	0:72	0:36	1:08	0:72	0:36	6:50	1:01	7:58	
7:15	2:00	8:25	0:99	0:66	0:33	0:99	0:66	0:33	1:26	0:84	0:42	1:26	0:84	0:42	6:50	1:01	7:58	1:26	0:84	0:42	1:26	0:84	0:42	6:35	1:24	7:48	
7:31	2:16	8:41	1:26	0:84	0:42	1:26	0:84	0:42	1:59	1:06	0:53	1:59	1:06	0:53	6:35	1:24	7:48	1:59	1:06	0:53	1:59	1:06	0:53	6:23	1:24	7:31	
7:40	2:25	8:50	1:44	0:96	0:48	1:44	0:96	0:48	1:89	1:26	0:63	1:89	1:26	0:63	6:23	1:24	7:31	1:89	1:26	0:63	1:89	1:26	0:63	6:06	1:24	7:14	
7:55	2:40	9:05	1:80	1:20	0:60	1:80	1:20	0:60	2:25	1:50	0:75	2:25	1:50	0:75	6:06	1:24	7:14	2:25	1:50	0:75	2:25	1:50	0:75	5:45	1:15	6:58	
8:07	2:52	9:17	2:07	1:28	0:69	2:07	1:28	0:69	2:58	1:72	0:86	2:58	1:72	0:86	5:45	1:15	6:58	2:58	1:72	0:86	2:58	1:72	0:86	5:19	1:12	6:27	
8:28	3:13	9:38	2:48	1:65	0:83	2:48	1:65	0:83	3:12	2:08	1:04	3:12	2:08	1:04	5:19	1:12	6:27	3:12	2:08	1:04	3:12	2:08	1:04	5:10	1:12	6:27	
8:45	3:30	9:55	2:79	1:86	0:93	2:79	1:86	0:93	3:24	2:16	1:08	3:24	2:16	1:08	5:10	1:12	6:27	3:24	2:16	1:08	3:24	2:16	1:08	5:10	1:12	6:27	
9:12	3:57	10:23	3:29	2:19	1:10	3:29	2:19	1:10																			
9:20	4:05	10:30	3:42	2:28	1:14	3:42	2:28	1:14																			

Vožni red železnice Ljubljana-Novomesto-Straža.

zjutraj	popol- dne	zvečer	Vozne cene			Postaje	Vozne cene			zjutraj	dopol- dne	zvečer
			I.	II.	III.		I.	II.	III.			
6:10	12:55	7:20	0:30	0:20	0:10	iz Ljubljane juž. k.				8:19	2:32	9:25
6:24	1:09	7:34	0:45	0:30	0:15	Ljubljana d. ž.				8:08	2:21	9:14
6:36	1:21	7:46	0:45	0:30	0:15	Laverca	0:39	0:20	0:10	7:53	2:06	9:00
6:44	1:29	7:54	0:54	0:36	0:18	Škofelca	0:36	0:24	0:12	7:46	1:59	8:53
6:58	1:45	8:08	0:81	0:54	0:27	Šmarje-Sap	0:63	0:42	0:21	7:32	1:44	8:39
7:07	1:54	8:17	0:99	0:66	0:33	Grosuplje	0:78	0:52	0:26	7:22	1:33	8:29
7:27	2:08	8:35				Žalna	1:08	0:72	0:36	6:55	1:19	8:05
7:41	2:25	8:49	1:26	0:84	0:42	Višnja gora	1:40	0:93	0:47	6:41	1:03	7:51
7:53	2:46	9:01	1:44	0:96	0:48	Zatičina	1:49	0:99	0:50	6:30	12:51	7:40
8:08	3:13	9:16	1:71	1:14	0:57	Št. Vid p. Z.	1:67	1:11	0:56	6:15	12:29	7:25
8:18	3:23	9:26	1:89	1:26	0:63	Radohova vas	1:76	1:17	0:59	6:04	12:10	7:14
8:23	3:31	9:31	1:98	1:32	0:66	Velika Loka	2:16	1:44	0:72	5:59	12:04	7:09
8:44	4:00	9:52	2:39	1:59	0:80	Trebnje	2:39	1:59	0:80	5:39	11:39	6:49
8:59	4:27	10:07	2:61	1:74	0:87	Mirnapec	2:75	1:83	0:92	5:26	11:22	6:36
9:20	4:55	10:28	2:97	1:98	0:99	Novo Mesto	3:24	2:16	1:08	5:03	10:50	6:13
9:42	5:18	10:50	3:42	2:28	1:14					4:40	10:15	5:50

Novo mesto (odhod) 8:50 10:07 4:30 5:45 Straža (odhod) 9:28 10:40 5:05 6:20
Straža (prihod) 9:10 10:26 4:50 6:04 Novo mesto (prihod) 9:47 11:00 5:24 6:40

Pojasnilo znamenj. p. Postajališče. — O. Osebni vlak. — Nočna doba od 6. ure zvečer do 5. ure 59 minut zjutraj označena je z navpičnimi črtami (6:00 — 5:59).